

«Grooming»

Straffeloven § 306 og utfordringer med
politiets etterforskning av slike saker

Juridisk oppgave

BACHELOROPPGAVE (BOPPG30)

Politihøgskolen

2018

Kand.nr: 59 og 60

Antall ord: 8321

Innholdsfortegnelse

1.1 Tema	3
1.2 Problemstilling	4
1.3 Avgrensning og oppbygging	4
1.4 Metodevalg	5
1.5 Særtrekk ved rettskildebildet	5
2 Hoveddel	6
2.1 <i>Sentrale begrep i seksuallovgivningen</i>	6
2.1.1 "Seksuell omgang"	6
2.1.2 "Seksuell handling"	7
2.1.3 "Seksuelt krenkende eller annen uanstendig atferd"	8
2.2 <i>Nærmere om strl. §306</i>	9
2.2.1 Paragrafens ordlyd	8
2.2.2 Bestemmelsens formål	9
2.3 <i>Objektive vilkår</i>	10
2.3.1 «Avtale om møte»	10
2.3.2 "Et barn under 16 år"	11
2.3.3 «Har kommet frem til møtestedet eller et sted hvor møtestedet kan iakttas»	11
2.4 <i>Subjektive vilkår</i>	13
2.4.1 Skyldkravet	13
2.4.2 "Med forsett om å begå en handling med barnet som nevnt i §§ 299-304, §305b eller §311, 1.ledd bokstav a"	14
2.5 <i>Forsøk</i>	17
2.5.1 Forsøk på overtredelse av strl. §306	17
2.5.2 Tilbaketreden fra forsøk	19
2.6 <i>Politiets etterforskning av strl. §306 og utfordringer med Barnas Trygghets metoder i den private rettshåndhevingen.</i>	20
2.6.1 Politiets etterforskning av strl §306	21
2.6.2 Rettssikkerhet	22
2.6.2.1 Objektivitetsprinsippet	23
2.6.2.2 Uskyldspresumsjonen	23
2.7.2.3 Privat rettshåndheving	25
3 Avslutning	26
4 Referanseliste	27

1. Innledning

1.1 Tema

I vår bacheloroppgave tar vi utgangspunkt i Straffeloven §306.1 Paragrafen omhandler voksne som i hensikt om å begå seksuelle overgrep, avtaler møter med barn.

Straffeloven §306 omtales gjerne som ”groomingparagrafen”. ”Grooming” er et engelsk begrep som på norsk kan oversettes til ”barnesjekking” eller ”barnelokking”. Disse er imidlertid ikke offisielle ord i norsk rett. Begrepet brukes om prosessen hvor en overgriper typisk forsøker å etablere en relasjon og et tillitsforhold med et barn over internett. Hensikten vil i de fleste tilfeller være at kontakten skal resultere i et møte mellom overgriperen og barnet, slik at overgriperen kan få utspilt sine seksuelle fantasier.² Fenomenet er blant lovbruddene som vokser i takt med samfunnets økende bruk av internett og sosiale media. Utviklingen av teknologien har ført til at barn tidligere får tilgang til mobiltelefoner og datamaskiner nå i forhold til tidligere. Med tilgang til den digitale verden åpner det seg samtidig muligheter for at barna kan komme i kontakt med personer de ellers ikke ville innledet noen relasjon til.³

Temaet for oppgaven er veldig aktuelt i dagens samfunn og har vært mye omtalt i media i det siste.⁴ Blant annet så har NRK produsert og publisert dokumentaren “Innafor” som omhandler pedofiles draging mot mindreårige.⁵ Denne dokumentaren fanget vår interesse og gjorde oss nysgjerrige på fenomenet. Det at bestemmelsen tar sikte på å beskytte barn gjør den for oss enda mer interessant, ettersom at dette er en sårbar gruppe som krever et særlig vern. I dokumentaren blir vi gjort kjent med interessegruppen ved navn Barnas Trygghet. Dette er en privat organisasjon som forsøker å egenhendig avsløre og konfrontere mennesker som ønsker å forgripe seg på barn. Gruppen jobber selvstendig og uavhengig av rettssystemet i Norge, og deres metoder er kontroversielle og til dels straffbare. Gjennom å utgi seg for å være unge jenter på internett kommer de i kontakt med de voksne og etter en stund avtales et møte. Ved

---

¹ Lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff, heretter omtalt som strl.

² Arbeidsgruppe (2007). *Forebygging av internetrelaterte overgrep mot barn*. Oslo: Regjeringen, s. 7

³ Ot.prp. (2006-2007) punkt 2.1

⁴ Skrevet 19.mars 2018.

⁵ Se video hentet fra (nrk.no ”Innafor”) : https://www.nrk.no/video/PS*MDDP12100117 (sist vist 7.jan.2018)

oppmøte på møtested blir gjerningsmennene konfrontert av medlemmene fra Barnas Trygghet, samt at hendelsene blir filmet og publisert på åpne sider på internett.

1.2 Problemstilling

Som nevnt så er det strl. §306 som er aktuell for besvarelsen. Gjennom bruken av juridisk metode og ved å kartlegge og utdype innholdet i straffebestemmelsen skal vi belyse gjeldende rett på området.

Barnas Trygghet har som nevnt ovenfor tatt etterforskningen av slike saker i sine egne hender. Vi vil i siste del av besvarelsen kort drøfte problematikken i at privatpersoner etterforsker forhold på egen hånd og se dette i lys av politiets etterforskning.

1.3 Avgrensning og oppbygning

Kapittel 26 i straffeloven omhandler en rekke straffbare forhold som har som formål å verne barn. Strl. §306 er en forsøksbestemmelse som straffelegger forberedende handlinger til seksuelle overgrep. Dersom utførelsen kommer så langt at det blir fysisk berøring mellom partene så vil forholdet rammes av andre lovbestemmelser. I disse tilfellene vil forhold som beskrevet i strl. §306 som regel konsumeres av strengere bestemmelser.⁶ I besvarelsen kommer vi ikke ta for oss konkurrans, da det sjelden vil kunne tenkes for bestemmelsen. Vi vil heller ikke ta for oss medvirkning selv om det er straffbart etter strl. §306, jf. strl. §15. For å ivareta personvernet til alle parter så er alle dommene vi anvender i besvarelsen anonymisert.

For å kunne straffes etter norsk lov er det fire straffbarhetsvilkår som må være oppfylt. For det første så må det foreligge en overtredelse av et straffebud, noe som innebærer at alle de objektive vilkårene i bestemmelsen må være oppfylt. I denne oppgaven tilsvarer det overtredelse av strl. §306. Det andre vilkåret innebærer et fravær av straffrihetsgrunner. Vi kommer ikke til å ta for oss hverken nødverge, nødrett, selvtekt eller samtykke, på grunn av at de neppe kan tenkes å komme til anvendelse for den nevnte bestemmelsen. For det tredje så må gjerningspersonen ha utvist tilstrekkelig med skyld overfor alle de objektive vilkårene i straffebudet. Det fjerde straffbarhetsvilkåret som må foreligge for at straff skal inntreffe er at gjerningspersonen må være strafferettslig tilregnelig.

---

⁶ Ot.prp. nr. 18 (2006-2007) punkt 3.1

I oppgaven så skal vi først gjøre rede for metodevalg og særtrekk ved rettskildebildet. Etter dette vil vi gå over til besvarelsens hoveddel, hvor vi først skal belyse noen sentrale begreper fra lovgivningen med særlig relevans for den videre besvarelsen. Vi skal presentere strl. §306s ordlyd og formål, samt tolke de objektive og subjektive vilkårene i den aktuelle bestemmelsen. Deretter så skal vi drøfte forsøk, før vi til slutt vil ta for oss politiets etterforskning av strl. §306, viktige rettsikkerhetsprinsipper som må ivaretas og hvordan Barnas Trygghet foretar sin private rettshåndhevelse.

1.4 Metodevalg

For å finne svar på problemstillingen kommer vi til å anvende juridisk metode. Denne metoden handler om å klarlegge rettsregelens faktiske innhold og anvendelsesområde. For å oppnå en fullstendig forståelse av en gitt lovhjemmel er man ofte nødt til å sette seg inn i og tolke loven ved bruk av andre rettskilder, som for eksempel lovforarbeid, utredninger og rettspraksis. Gjennom tolkning, avveining og trekning av slutninger basert på de forskjellige rettskildene kan man drøfte seg frem til gjeldende rett for den aktuelle rettsregelen.⁷

Det fremgår følgende av Grunnloven §96: *“Ingen kan dømmes uten etter lov eller straffes uten etter dom”*.⁸ Dette er et viktig juridisk prinsipp som må ivaretas, og betegnes ofte som legalitetsprinsippet. Det vil i korte trekk si at det må foreligge hjemmel i lov for at noen skal kunne straffes for sine handlinger, jf. strl. §14. Makten til å dømme noen ligger hos den dømmende makt, altså domstolene. Domstolene opererer uavhengig av den lovgivende og den utøvende makt⁹. Norge som rettsstat medfører en lovgivning som stedfester hvilke handlinger de forskjellige makthaverne kan foreta seg med formål i å beskytte borgerne mot overgrep fra statsmakten og sikre borgernes frihet¹⁰. Lovteksten blir derfor det mest sentrale i besvarelsen.

1.5 Særtrekk ved rettskildebildet

Den 13. april 2007 trådte det i kraft et nytt straffebud i straffeloven 1902¹¹. Bestemmelsen omhandlet avtalen om et møte med et barn, med forsett om å begå seksuelle overgrep, jf. strl. §201a, 1. ledd. I år 2000 ble det forøvrig foretatt endringer av straffelovens kapittel om

---

⁷ Erik Magnus Boe, Grunnleggende juridisk metode: *En introduksjon til rett og rettstenkning*, 3. utgave, Oslo 2012 s. 81-86.

⁸ Lov 17. Mai 1814 Kongeriket Norges Grunnlov §96, heretter omtalt som Grunnloven.

⁹ Bernt, J.F., Doubl...(1998): *Vitenskapsfilosofi for jurister* s, 30-32.

¹⁰ Bernt, J.F., Doubl...(1998), *Vitenskapsfilosofi for jurister* s, 21-22.

¹¹ Almindelig borgelig Straffelov 22. mai 1902 nr. 10 (straffeloven)

seksuallovbrudd. Bestemmelsens første, andre og tredje ledd ble videreført i straffeloven 2005 som §§§306, 307 og 308. I besvarelsen vår kommer vi til å ta utgangspunkt i straffeloven 2005.

Som nevnt innledningsvis er oppgavens hovedbestemmelse strl. §306. Vi vil gjennom bruken av domsavgjørelser fra Høyesterett, Lagmannsretten og Tingretten illustrere hvordan bestemmelsen anvendes i praksis. Etersom lovbestemmelsen er forholdsvis ny foreligger det begrenset med rettspraksis på området. Vi vil derfor benytte oss av domsavgjørelser fra både ny og gammel straffelov. Dette vil ha liten praktisk betydning for besvarelsens formål. Forut for ikrafttredelsen av lovbestemmelsen i år 2007 ble behovet for en slik paragraf drøftet og sentrale momenter i lovteksten ble utarbeidet. De forarbeidene som foreligger på feltet er informative og gode, og vil derfor være sentrale rettskilder under utformingen av oppgaven.

2 Hoveddel

2.1 Sentrale begrep i seksuallovgivningen

I straffeloven kapittel 26 finner man straffebudene som omhandler seksuallovbrudd.

Handlingene som dekkes av strl. §306 er beskrevet i §§299-304, §305 b og §311, 1.ledd a). Gjerningsbeskrivelsene i de nevnte paragrafene i strl. § 306 kan i all hovedsak summeres opp i tre begreper; seksuell omgang, seksuell handling og seksuell krenkende eller annen uanstendig atferd. Begrepene avgrenses mot hverandre, hvor forhold som faller inn under seksuell omgang anses som de mest alvorlige overgrepene.¹² Videre så skal vi gjøre rede for hvilke handlinger som dekkes av begrepene, før vi i besvarelsens hoveddel vil benytte de til å illustrere hvordan de kommer til anvendelse i strl. §306.

2.1.1 “Seksuell omgang”

I forhold til gammel straffelov har ikke begrepet «seksuell omgang» i straffeloven 2005 en tydelig definisjon. Språklig så vil det være snakk om den typiske gjerning hvor penis føres inn i vagina eller rektum, jf. strl. §292 bokstav a. Betegnelsen rammer hovedsakelig samleie og samleielignende handlinger. Handlinger som innføring av penis i fornærmedes munn, innføring av gjenstand i skjede- eller rektum sidestilles derfor med samleie, jf. strl. §291. Når

---

¹² Ot.prp.nr. 22 (2008-2009), s. 442

det gjelder seksuell omgang med barn likestilles også innføring av penis i og i mellom de små og store kjønnsleppene av begrepet, jf. strl. §300 d). Forskjellen mellom §292 og §300 i praksis er at det vil være mer skjerpende dersom det er snakk om seksuell omgang med barn, enn hva det i de fleste tilfeller vil være mellom voksne eller likesinnede. De handlingene som ligger på grensen til å defineres som seksuell omgang mellom voksne vil raskere anses som seksuell omgang dersom det angår barn.¹³

Den øvre strafferammen for seksuell omgang med barn varierer ut i fra barnets alder. Som hovedregel kan man si at desto yngre barnet er, desto mer skjerpende vil straffen være. Dette gjenspeiles i strl. §§300 og 302. All form for seksuell omgang som gjelder barn under 14 år omtales i loven som voldtekt. Disse er henholdsvis handlinger som nevnt i §§299-301. Handlinger av lik art, som nevnt i §§302 og 303, omtales som seksuell omgang. Dette har bakgrunn i lovgivers ønske om å uttrykke alvorlighetsgraden i overgrep mot yngre barn.¹⁴ I denne oppgaven kommer vi imidlertid ikke til å skille mellom bruken av begrepene voldtekt og seksuell omgang, men til å benytte sistnevnte som et samlebegrep for begge aldersgruppene som nevnt i lov.

2.1.2 “Seksuell handling”

Som beskrevet ovenfor grenser seksuell handling opp mot seksuell omgang og er derfor av mindre alvorlig art enn sistnevnte. I vurderingen om hva som går inn under seksuell handling og hva som går inn under seksuell omgang kan det være intensiteten i berøringen som er det avgjørende momentet. Beføling av en annens kjønnsorgan kan i seg selv gå under seksuell handling, men dersom gjerningspersonen beveger hånda i en viss intensitet vil dette kunne falle inn under seksuell omgang.¹⁵

Seksuell handling kan defineres slik: *“De former for berøring av en annens kropp som har kjønnslig karakter, og som er i strid med god skikk og bruk”* jf. Rt. 1933 s. 995.

Et eksempel på hva som tolkes som berøring kan være at en person tar en annen på kjønnsorganet eller brystene. Det vil være uten betydning om det er under eller over klærne.¹⁶

---

¹³ Lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff §77, 1. ledd, d)

¹⁴ Ot.prp.nr. 22 (2008-2009), s. 243

¹⁵ NOU 1991: 13 (Kapittel 3. Bestemmelsen i strl. kap. 19 om sedelighetsforbrytelser (Punkt 3.1)

¹⁶ Rt. 1951 s. 657

Det å få en annen til å beføle sitt eget kjønnsorgan kan også falle inn under forhold som rammes av seksuell handling.¹⁷

Ved nærmere tolkning behøver ikke berøringen å skje på de stedene som nevnt ovenfor. Det er flere momenter som kan være avgjørende for om forholdet faller inn under seksuell handling. I noen tilfeller vil berøring andre steder også gå inn under begrepet.¹⁸ Avgjørelsen på dette er derfor en helhetlig vurdering av den konkrete situasjonen.¹⁹ Det er imidlertid ikke krav til at motivasjonen for handlingen skal være seksuelt preget, men dette kan likevel være med på å avgjøre om handlingen rammes av begrepet seksuell handling eller ikke. For eksempel hvis man blir befølt på kjønnsorganet under lek, vil motivasjonen kunne si noe om vedkommende kom til å beføle ved et uhell eller om vedkommende faktisk mente å beføle den andre personen.²⁰

2.1.3 “Seksuelt krenkende eller annen uanstendig atferd”

Begrepet ”seksuelt krenkende eller annen uanstendig atferd” er av mindre alvorlig art enn seksuell omgang og seksuell handling. Når det utføres overfor barn er det fortsatt en grov overtredelse. Begrepet kan omhandle både ord og handlinger, både talte og skrevne som har en form for seksuell tilknytning.²¹

Kjennetegn ved begrepet er at gjerningspersonen og fornærmede ikke er i direkte fysisk kontakt.²² Det kan for eksempel være ved seksuelle meldinger over sosiale media. Dette er relevant i vår oppgave fordi det er som regel slik gjerningsperson kommer i kontakt med, og planlegger møtet med barnet. Eksempler på seksuelt krenkende eller annen uanstendig atferd er forhold som blotting, tvangskyss og upassende seksuelle kommentarer.²³

2.2 Nærmere om strl. §306

2.2.1 Paragrafens ordlyd

---

¹⁷ Rt. 2007 s. 1203

¹⁸ Rt. 1951 s.657

¹⁹ Rt. 2006 s.431

²⁰ Rt. 2007 s.1203

²¹ Steinar Fredriksen, *Norm, skyldkrav og straffetrussel*. Gyldendal 2017. S, 269

²² Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) Om lov om endringer i straffeloven 20. mai 2005 nr. 28, Oslo 2009, s. 211

²³ Rt.2006 s.431 og Matningsdal 2016 s.283

Bestemmelsens ordlyd er følgende:

”Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes den som har avtalt et møte med et barn under 16 år, og som med forsett om å begå en handling med barnet som nevnt i §§ 299-304, § 305 bokstav b eller § 311 første ledd bokstav a, har kommet frem til møtestedet eller et sted hvor møtestedet kan iakttas.”²⁴

I punkt 2.3 vil vi ta for oss bestemmelsens objektive vilkår, som isolert sett fremstår som mer eller mindre hverdagslige handlinger. Det er for eksempel vanlig at voksne mennesker avtaler møter med barn av legitime grunner. Avgjørende for at avtalen skal være straffbar etter denne bestemmelsen er at gjerningsperson har forsett på å begå seksuelle overgrep. Se punkt 2.4 for nærmere drøftelse av skyldkravet.

2.2.2 Bestemmelsens formål

Etter FNs barnekonvensjonen er Norge forpliktet til å beskytte barn mot seksuelle overgrep.²⁵ Det at barn blir utsatt for seksuelle overgrep er alvorlig og innebærer et stort skadepotensiale for barna som rammes.²⁶ Det er også av interesse i det norske samfunn å ha et strafferettslig vern som ivaretar særlig sårbare grupper, slik som barn. Barn anses som en særlig sårbar gruppe på bakgrunn av at de enda ikke har utviklet tilstrekkelig med forståelse knyttet til sin seksualitet. For å beskytte de som ikke kan beskytte seg selv, fratras derfor alle personer under 16 år muligheten til å gi et gyldig samtykke når det gjelder all form for seksuell aktivitet. Heller ikke andre, inkludert foreldre, kan gi et slikt samtykke på vegne av barnet.²⁷ Dette innebærer at alle handlinger av seksuell art med barn under 16 år defineres som overgrep, uavhengig av om barnet selv skulle mene det var frivillig.

Strl. §306 rammer handlinger som foretas før det kommer til selve overgrepet, og er derfor et forberedelsesstraffebud. Dette inkriminerer handlinger overfor barn også før selve overgrepet er fullbyrdet. Bestemmelsen kan på slik måte sies å øke barns sikkerhet og verne de mot seksuell utnytting og misbruk.²⁸

---

²⁴ Strl. §306

²⁵ FNs barnekonvensjon art. 34.

²⁶ Arbeidsgruppe (2007). *Forebygging av internetrelaterte overgrep mot barn*. Oslo: Regjeringen, s. 10.

²⁷ Ot.prp. nr. 28 (1999-2000) Om lov om endringer i straffeloven mv. (Seksuallovbrudd), s. 49.

²⁸ Ot.prp. nr. 18 (2006-2007) s, 9.

Det ble i forarbeidene til strl. §201a diskutert hvorvidt selve kontaktetableringen med unge over internett skulle være straffebelagt. Tanken var at en slik bestemmelse ville hatt en større preventiv effekt, samtidig som at det ville tydeliggjort når politiet kan bruke tvangsmidler for å avverge og avdekke overgrepene før de inntreffer. På den andre siden så ville det vært bevismessig utfordrende å gripe inn på et så tidlig stadium. Resultatet ble at selve kontaktetableringen og bearbeidelsen av barn over internett ikke er straffbar, mens derimot etableringen av en avtale om et møte med barnet er straffebelagt. Kontaktetableringsprosessen kan likevel bidra som moment i avgjørelsen av gjerningspersonens skyld.²⁹

2.3 Objektive vilkår

2.3.1 «Avtale om møte»

Det første vilkåret i §306s utforming handler om selve avtalen som inngås. Hvilke moment i innholdet må være på plass for at avtalen skal være straffbar?

For at dette vilkåret skal anses som oppfylt kreves det ikke mye. Det fremgår av forarbeidene at det ikke nødvendigvis trenger å foreligge en spesifikk og formell avtale, men at det avgjørende er om den voksne selv har hatt en berettiget forventning om å møte barnet på et bestemt sted, til en bestemt tid. Avtalen må tolkes vidt, eksempelvis så vil det anses som en avtale dersom barnet svarer bekreftende på at det er alene hjemme og at det var underforstått at tiltalte ville avlegge et besøk.³⁰ I domsavgjørelse fra Lagmannsretten i 2010³¹ ytret den voksne over chat at han ønsket å møte den 15 år gamle jenta på Jernbanestasjonen i en spesifikk by mellom klokken 17:00 og 17:15 på den gitte dato. Dette er et eksempel på en utvetydig avtale mellom partene.

Som nevnt i innledningen så er det ikke alltid at den voksnes seksuelle motivasjon gjenspeiler seg i chatteloggen. Dette er derfor ikke et krav når det kommer til innholdet i avtalen. Det er forøvrig heller ikke nødvendig at barnet underrettes om de faktiske intensjonene med møtet, det holder at det foreligger en forståelse om at partene skal møtes. Bestemmelsen er

---

²⁹ Ot.prp. nr. 18 (2006-2007) s, 23

³⁰ Ot.prp. nr. 18 (2006-2007) s. 30

³¹ LH-2010-166827

teknologinøytral³², noe som vil si at den også rammer avtaler som er inngått både muntlig eller ved bruk av andre kanaler. I denne oppgaven vil det likevel være mest aktuelt med de avtalene som inngås over internett eller ved bruk av meldingsfunksjonen på mobiltelefon.

I den norske bestemmelsen stilles det ingen krav til varighet, hyppighet eller innhold forøvrig ved den forutgående kontakten mellom den voksne og barnet.³³ Til sammenlikning så krevdes det i den engelske lovgivningen to forutgående hendelser av kontakt mellom partene på det tidspunktet strl. §306 ble utarbeidet.³⁴ Et slikt krav ble imidlertid aldri satt i norsk rett.

Selve bestemmelsen konkretiserer ikke at avtalen må foreligge mellom barnet selv og den voksne, men det må likevel forstås slik at avtalen må være inngått med barnet eller av noen som opptre på vegne av det.³⁵ Som nevnt i innledningen er inngåelsen av en avtale en del av metodene som Barnas Trygghet bruker i sine saker. For at gjerningspersonen skal bli dømt for fullbyrdelse av overtredelsen er det imidlertid avgjørende at det var et barn som avtalte møtet med den voksne. Dersom det aldri har vært et barn bak avtalen, i motsetning til hva den voksne har trodd, dømmes han for utjenlig forsøk på overtredelsen. Dette vil vi komme nærmere tilbake til under punkt 2.6.

2.3.2 «Et barn under 16 år»

For at det skal foreligge straffeansvar er det avgjørende at avtalen gjelder et barn under 16 år, jf. ordlyden. Avtalen ville åpenbart ikke vært straffbar dersom det gjaldt personer over den seksuelle lavalder. Etter strl. §308 kan straffeansvar bortfalle dersom avtalen gjelder to parter som er på lik alder og utviklingsnivå. For eksempel hvor en av partene er 16 år og den andre 15 år. Dette vil ikke være av betydning i vår oppgave, da vi har valgt å fokusere på avtalen og møtet mellom et barn under 16 år og en voksen.

2.3.3 «Har kommet frem til møtestedet eller et sted hvor møtestedet kan iakttas»

I forarbeidene til bestemmelsen ble det problematisert på hvilket tidspunkt straffeansvaret burde inntreffe. Noen i høringen mente at lovbruddet burde anses som fullbyrdet når den

---

³² Ot. prp. 18 (2006-2007) s. 20

³³ Ot.prp. nr. 18 (2006-2007) s. 20

³⁴ Ot. prp. nr 18 (2006-2007) s. 6

³⁵ Ot.prp. nr. 18 (2006-2007), s. 20

voksne fysisk møter barnet. Andre mente at lovbruddet allerede burde anses som fullbyrdet i det den voksne reiser til møtestedet, som for eksempel når han sitter på bussen.

For et barn kan det å møte en voksen i denne sammenheng som nevnt tidligere være en stor påkjenning som de kan slite med i lang tid. Det var derfor viktig å finne en bestemmelse som dekket hensynet ovenfor barnet ved at de skulle slippe å møte den voksne, for at overtredelsen skulle anses som fullbyrdet. På den andre siden vil et inngrep på et så tidlig stadium også tenkes at vanskeliggjør etterforskningen med tanke på bevis. Med bakgrunn i de nevnte momentene kom departementet frem til en løsning med sikte på å ivareta begge disse hensynene. Resultatet ble at den voksne må komme frem til møtestedet, men at straffeansvaret ikke betinger at den voksne faktisk møter barnet.³⁶

Siden den voksne ikke trenger å møte barnet er det nok at den voksne har kommet frem til møtestedet eller et sted hvor møtestedet kan iakttas for å oppfylle vilkåret objektivt sett. Møtestedet kan være det stedet den voksne og barnet har avtalt å møtes på. Dersom den voksne har kommet til et sted der han har oversikt over møtestedet vil dette også rammes av dette vilkåret. Det forutsettes at det er på et fysisk sted, for eksempel på et kjøpesenter. Det er videre uten betydning om møtestedet er på et offentlig eller privat sted, da det fremgår av forarbeidene at avtalestedet også kan være hjemme hos en av partene.³⁷

Dersom begge parter har kommet frem til møtestedet og den voksne umiddelbart forlater stedet fordi han innser at barnet er for ungt, kan dette falle innenfor straffeansvar. Her har gjerningsperson objektivt sett fullbyrdet overtredelsen ved at han har møtt opp på møtestedet.³⁸ Videre vil bestemmelsens subjektive skyld være avgjørende for om straffeansvaret foreligger, noe som vi skal drøfte lengre ned i besvarelsen.

Har partene avtalt et møte hjemme hos den voksne, så vil gjerningspersonen ofte allerede befinne seg på møtestedet. Spørsmålet blir da hva som må til for at den voksne ikke skal overtre vilkåret. Dersom barnet ikke har kommet frem til møtestedet, men det foreligger en avtale om møte hos den voksne, har den voksne allerede oppfylt vilkåret og forsøk på

---

³⁶ Ot.prp. nr. 18 (2006-2007) s.11-12

³⁷ Ot.prp. nr. 18 (2006-2007), s. 18

³⁸ Rettsdata.no, se strl. 2005 § 306 note 1950 v/ Magnus Matningsdal

alvorligere straffebestemmelser kan da komme til anvendelse. Dersom forholdet skal falle utenfor straffeansvar er den voksne nødt til å aktivt avlyse avtalen med barnet.³⁹

2.4 Subjektive vilkår

2.4.1 Skyldkravet

Nå har vi tatt for oss alle de objektive vilkårene i strl. §306. Videre i oppgaven skal vi ta for oss bestemmelsens skyldkrav.

For at en person skal kunne dømmes for sin atferd må det være utvist tilstrekkelig grad av skyld som dekker hele det objektive gjerningsinnholdet i bestemmelsen.⁴⁰ Vi skal under dette punktet gjøre rede for skyldkravet i vilkårene “avtale” og “kommet frem til møtestedet”. I vilkåret om “et barn under 16 år” kreves det derimot aktsomhet med tanke på barnets alder, dette drøftes derfor i eget punkt, se pkt. 2.4.3.

Det subjektive vilkåret i strl. §306 er forsett, jf. strl. §21. Med forsett menes etter strl. §22 at noen begår en handling som dekker gjerningsbeskrivelsen i bestemmelsen med a) hensikt, b) bevissthet om at handlingen sikkert eller mest sannsynlig dekker gjerningsbeskrivelsen, eller c) holder det for mulig at handlingen dekker gjerningsbeskrivelsen og velger å handle likevel. Angående strl. §306 vil hensiktsforsett være mest relevant, ettersom at det i praksis er den som er mest utbredt i strl. §306. Med hensiktsforsett menes at gjerningspersonen har utvist tilstrekkelig med skyld i form av at han vet hva han gjør når han begår handlingene. Vedkommende handler altså med full vilje og viten.⁴¹

Forsettet må som nevnt dekke alle de objektive vilkårene, bortsett fra aktsomhetskravet på barnets alder. Gjerningsperson må altså med bevissthet og vilje ha avtalt et møte med en person. Videre krever det at han har kommet frem til møtestedet med intensjon om å begå seksuell omgang, seksuelle handlinger eller seksuelt krenkende atferd.

---

³⁹ Ot.prp. nr. 18 (2006-2007), s. 18

⁴⁰ Det ulovfestede dekningsprinsippet i strafferetten.

⁴¹ Steinar Fredriksen, lovbrudd, skyld og straff: hovedlinjer i alminnelig strafferett, Oslo 2016 s. 70.

Det første vilkåret som må dekkes av gjerningspersonens forsett er “avtalt et møte”. Dette illustreres i dom avsagt i Oslo Tingrett.⁴² Tiltalte i den aktuelle dommen var en 69 år gammel mann som chattet med noen han trodde var ei 13 år gammel jente. Tiltalte avtalte med “jenta” at de skulle møtes på Lindeberg T-banestasjon kl: 19:15. Det fremgår av faktum at de avtalte dette møtet over chat. Det er dermed en eksplisitt avtale, og det er tydelig at tiltalte hadde som hensikt å møte “jenta” når han avtaler et møte på et bestemt sted, til et bestemt tidspunkt. Tiltalte har dermed utvist forsett i forbindelse med avtalen. Ettersom at det i denne saken aldri var snakk om et reelt barn, ble tiltalte domfelt for utjenlig forsøk. Dette kommer vi nærmere tilbake til.

Videre skal vi drøfte skyldspørsmålet i vilkåret “har kommet frem til møtestedet eller et sted hvor møtestedet iakttas”. Vi benytter fortsatt den samme dommen som ovenfor for å illustrere dette. Det fremgår av dommen at tiltalte hadde skrevet på chatten hva han skulle være antrukket med på møtestedet. Han opplyste også om at han skulle ha med seg en hund, dette for at jenta lettere skulle kunne kjenne han igjen. Tiltalte møtte opp på det avtalte møtestedet til avtalt tidspunkt med hunden og bekledningen som han hadde beskrevet. På møtestedet ble forøvrig ikke tiltalte møtt av denne 13 år gamle jenta som han trodde han skulle møte, men derimot så ble han møtt av to menn fra ”Barnas Trygghet” som hadde utgitt seg for å være jenta. Det kreves som tidligere nevnt ikke at tiltalte må møte barnet på møtestedet. For at vilkåret skal være oppfylt er det nok at han har kommet frem til møtestedet. Å dra til et sted er en viljestyrt og aktiv handling som tiltalte utførte, samtidig så foreligger det nærhet i tid og sted mellom hva han skrev på chatten og de handlingene han foretok seg. Disse nevnte momentene viser at det tiltalte skrev i chatten kan derfor sies å samsvare med tanke på hans intensjon med møtet. Han har med viten og vilje møtt opp på møtestedet, og skyldkravet er dermed oppfylt.

2.4.2 “Med forsett om å begå en handling med barnet som nevnt i §§ 299-304, §305b eller §311, 1.ledd bokstav a”

Det siste momentet er som det står i ordlyden til strl. §306 ”*med forsett om å begå en handling med barnet som nevnt i §§299-304, §305 bokstav b eller §311 første ledd bokstav a*”. Dette er et subjektivt overskudd, fordi det kommer i tillegg til det skyldkravet som dekker

---

⁴² Oslo tingrett, sak 17-152875

gjerningsbeskrivelsen.⁴³ Det er også et subjektivt vilkår, fordi det er snakk om et forhold som ikke har skjedd, men som dekkes av motivasjonen og forsettet til gjerningspersonen.⁴⁴ Fullbyrdes handlingen gjerningspersonen har intensjon om å gjennomføre vil dette gå over overtredelse på mer alvorlige lovbrudd.

I utarbeidelsen av bestemmelsen ble det drøftet om det skulle være hensiktsforsett som skulle være gjeldende. De kom frem til at det ikke ville være best med hensyn til effektiv beskyttelse av barn ved at det ble vanskeligere å bevise gjerningspersonens hensiktsforsett.⁴⁵ Dermed er det altså nok med den laveste form for forsett, også kjent som *dolus eventualis*. Det vil si at det er nok at gjerningsperson har holdt det for mulig at seksuelle overgrep kunne skje som følge av avtalen med barnet⁴⁶. Gjerningspersonen må altså ha forsett om å begå seksuelle overgrep mot barnet. Groomingsprosessen som vi har snakket om tidligere er et eksempel på noe som kan være med i vurderingen av om gjerningspersonen har hatt motivasjon til å begå seksuelle overgrep mot barnet. Det som fremgår i samtalen mellom den voksne og barnet kan si mye om hva gjerningspersonen har tenkt og ønsket å gjøre med barnet⁴⁷.

I dom som beskrevet i punkt 2.4.1 skrev en 69 år gammel mann med en 13 år gammel jente over en chattetjeneste. Tiltalte beskrev på detaljnivå i chatten hva han skulle gjøre med henne når de skulle møtes. Han hadde blant annet skrevet: *”Tørr ikke knulle deg da, men kan jo møtes og kline litt og ta på hverandre, fingre fitta di, hvis det er ok”*. Videre så kommenterte han at han ikke kunne ha sex med henne fordi det ikke var i henhold til lov med tanke på hennes unge alder. Vi skal videre se på hvilke seksuelle overgrep som tiltalte har forsett om å begå. Det skilles som nevnt tidligere mellom seksuell omgang, seksuell handling og seksuelt krenkende og uanstendig atferd. Det er nok at én av disse tre handlingene foreligger for at vilkåret skal være oppfylt.

Tiltalte ga i meldingene uttrykk for at han ønsket å fingre den 13 år gamle jenta. Handlingen som blir beskrevet er et forhold av samleielignende art og rammes derfor av seksuell omgang med barn, jf. strl. §300. Tiltalte viste ved å skrive dette over chat at han hadde en intensjon og et ønske om å ha seksuell omgang med jenta. På bakgrunn av at tiltalte uttrykket at han ønsket

---

⁴³ Slettan/Øie, 2001, s. 115

⁴⁴ Ot.prp. nr. 18 (2006-2007) s.12

⁴⁵ Ot.prp nr 18 (2006-2007) s, 21

⁴⁶ Fredriksen, S. (2016). Lovbrudd, skyld og straff. Oslo: Gyldendal juridisk. s, 75

⁴⁷ Ot.prp. nr. 18 (2006-2007) s. 19

å fingre jenta, så anses skyldkravet her som oppfylt. Det fremgår i faktum at tiltalte skrev i chatten at de kunne møtes å kline litt. Kyssing kan etter omstendighetene være av en slik seksuell karakter at det regnes som seksuell handling, jf. strl. §304.⁴⁸ Når tiltalte skriver dette om barnet viser det at han har ønske og forsett om å begå seksuelle handlinger med henne.

Meldingene som ble sendt fra 69-åringen til 13-åringen har en tydelig form av seksuell karakter. På bakgrunn av redegjørelsen i pkt. (seksuell uanstendig atferd) vil meldingene i seg selv gå under begrepet seksuell krenkende og uanstendig atferd. Dette er straffbart etter strl. §305a. Denne bestemmelsen inngår ikke i strl. §306, og vil dermed ikke være relevant for besvarelsen. Dersom den voksne hadde forsett om å tvinge eller forlede barnet til å utvise seksuelt krenkende atferd ville dette gått under strl. §306, jf. §305b. I det subjektive overskuddet er det således nok at en av de tre gruppene for seksuelle overgrep er oppfylt. På grunn av manglende domsavgjørelser som kan belyse den voksnes forsett om å begå seksuelt krenkende eller uanstendig atferd etter strl. §305b vil vi ikke ta for oss dette her.

Tiltalte i saken har dermed utvist forsett om å begå handlinger som nevnt i strl. §§299-304.

2.4.3 Aldersvillfarelsen i strl. §307

Etter strl. §307 er det krav til aktsomhet om barnets alder. Dersom gjerningspersonen skal frifinnes etter §307 må han ikke kunne klandres på noen måter for at han var klar over barnets alder. Dette er et strengt kriterium, hvor den letteste grad av uaktsomhet er nok til at vedkommende kan klandres for sin uvitenhet.⁴⁹ Med uaktsomhet menes at man handler i strid med det som er forsvarlig opptreden jf. strl. §23. Det kan være bevismessig vanskelig å finne ut om den voksne visste alderen på barnet eller ikke og derfor har man fått et strengere skyldkrav på alderen.⁵⁰

“Groomingen” foretas som nevnt tidligere på internettet av voksne mot barn. Det kan derfor være vanskelig å klarlegge alderen på personen man chatter med fordi man ikke ser personen fysisk. For å ivareta hensynet om å beskytte barn for seksuelle overgrep og seksuelle krenkelser på best mulig måte må det stilles noen krav til den voksne. Den voksne må gjøre undersøkelser for å finne ut om alderen til barnet samsvarer med hva barnet selv gir uttrykk

---

⁴⁸Fredriksen, S. (2016). Norm, skyldkrav og straffetrussel. Oslo: Gyldendal juridisk. s, 269

⁴⁹ Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) Om lov om endringer i straffeloven 20. mai 2005 nr. 28, Oslo 2009, punkt 7.16

⁵⁰ Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) Om lov om endringer i straffeloven 20. mai 2005 nr. 28, Oslo 2009, punkt 7.16

for. Gjerningspersonen må kunne påvise konkrete omstendigheter som tilsier at han ikke var klar over fornærmedes opprinnelige alder. Han kan således ikke alene basere seg på det fornærmede har sagt, opplyst eller fornærmedes utseende.⁵¹

I dom avsagt i Oslo Tingrett⁵² hevdet den 69 år gamle mannen at han ikke visste alderen på barnet. På det aktuelle nettstedet hvor partene skrev til hverandre hadde jenta først opplyst om at hun var 18 år, og tiltalte så derfor ingen grunn til at dette ikke skulle være korrekt. Han mente imidlertid at det var helt normalt å lyve om alderen. Tiltalte forklarte at han hadde møtt opp på møtestedet av ren nysgjerrighet for å se hva som møtte han på stedet. Det fremgikk av chatten at jenta tidlig i samtalen hadde opplyst om at hun bare var 13 år gammel. Tiltalte hadde selv skrevet i chatten at han ikke turte å ha samleie med henne fordi det ikke var lov når hun var så ung, noe som tyder på at han var klar over at jenta var under den seksuelle lavalder.

Tiltalte utviste tilstrekkelig med skyld overfor jentas alder, ettersom at det sort på hvitt stod i chatten at jenta var 13 år gammel. Tiltaltes aktsomhet overfor alderen ble forsterket ved at han skrev at han ikke turte å ha samleie med henne, på grunn av hennes unge alder. Skyldkravet i bestemmelsen er grov uaktsomhet og tiltalte kan derfor klandres sterkt for sin aktsomhet i forbindelse med jentas alder.

2.5 Forsøk

2.5.1 Forsøk på overtredelse av strl. §306

Som nevnt tidligere er strl. §306 i seg selv en forsøksbestemmelse som straffebelegger forberedende handlinger til de alvorlige krenkelsene som nevnt i §§299-304, 305 bokstav b og §311, 1. ledd, bokstav a.

Et av de fire straffbarhetsvilkårene som må være oppfylt dersom man skal straffes for et forhold er at det må foreligge brudd på normen i et straffebud. I noen tilfeller er ikke alle de objektive vilkårene oppfylt, og her kommer da spørsmål om vedkommende kan straffes for

---

⁵¹ Rt.2005 s.833 (avsnitt 88).

⁵² Oslo tingrett, sak 17-152875

forsøk på overtredelsen. Dette gjør man for å straffe den tiltaltes onde vilje, til tross for at lovbruddet ikke anses som fullbyrdet.⁵³

Det fremgår av straffeloven §16 at man kan dømmes for forsøk dersom det aktuelle lovbruddet har en strafferamme som innebærer fengsel i ett år eller mer. Brudd på straffeloven §306 medfører fengselsstraff inntil ett år, og bestemmelsen rammes derfor av forsøk. Forsøk avgrenses nedad mot den forberedende handling som ikke er straffbar og oppad mot det fullbyrdede lovbrudd.⁵⁴ I avgjørelsen om hvorvidt noen skal straffes for forsøk på en overtredelse må det foretas en helhetlig og skjønnsmessig vurdering.⁵⁵

Den straffrie forberedelse av lovbruddet er handlinger som tidsmessig ligger forut den direkte utførelsen av lovbruddet. Som for eksempel har forarbeidene i strl. §306 uttrykkelig tatt stilling til at chatting på nettet ikke skal være straffbar etter denne bestemmelsen. Selve samtalen mellom den voksne og barnet vil dermed gå under den straffrie forberedelse av lovbruddet fordi det tidsmessig ligger langt i fra en fullbyrdet utførelse av strl. §306.⁵⁶

Videre er det straffbare forsøket handlinger som direkte leder mot utføring av lovbruddet. Andenæs forklarer forsøkets nedre grense på følgende måte: ”*Gjerningsmannens opptreden må vise at nå er forberedelsenes og overveielsernes tid forbi, nå skrider han til verket*”.⁵⁷ Det er flere momenter som kan være med å avgjøre om handlingene går under forsøkets nedre grense. Et av momentene i vurderingen omhandler hva gjerningspersonen allerede har foretatt seg, og hva som gjenstår av handlingen. Nærhet i tid og sted i lys av handlingen må også tas med i betraktningen. Et annet moment som må opp til vurdering er den psykologiske forskjellen, altså hva som kreves psykisk av gjerningspersonen for at han skal trå over den straffbare grensen. I tilfelle av strl. §306 vil det være en større psykologisk avstand fra å avtale et møte, til faktisk å begå seksuelle overgrep. Dersom gjerningspersonen imidlertid har kommet så langt at han har møtt barnet på møtestedet, vil den psykologiske avstanden til å gjennomføre overgrep også minske. Det siste momentet i vurderingen sier noe om gjerningspersonens fullbyrdelsesforsett. Hvor stort ønske hadde han om å fullbyrde

---

⁵³ Steinar Fredriksen, lovbrudd, skyld og straff: hovedlinjer i alminnelig strafferett, Oslo 2016 s, 105

⁵⁴ Steinar Fredriksen, lovbrudd, skyld og straff: hovedlinjer i alminnelig strafferett, Oslo 2016 s, 106

⁵⁵ Rt. 1939 s. 890

⁵⁶ Ot.prp. nr. 22 (2006-2007) punkt 3.6.3.2

⁵⁷ Andenæs 2004 s.347

lovbruddet?⁵⁸ Dersom alle vilkårene i gjerningsbeskrivelsen er dekt og skyldkravet oppfylt vil det foreligge en fullbyrdelse av overtredelsen.

2.5.2 Tilbaketreden fra forsøk

Etter straffeloven §16, 2. ledd straffes man likevel ikke dersom man frivillig velger å avstå fra å gjennomføre lovbruddet. Det som er avgjørende for at handlingen skal anses som en straffri tilbaketreden, er at det er gjerningspersonen selv som av egen fri vilje velger å ikke gjennomføre den tenkte handlingen.⁵⁹ I forbindelse med §306 så kan dette tenkes i tilfeller hvor gjerningspersonen velger å fysisk snu, før han har kommet frem til møtestedet, eller et sted hvor det kan iakttas. I slike tilfeller vil ikke den onde vilje være sterk nok til at straff foreligger. Dersom vilkårene i §16, 2. ledd er oppfylt, vil vedkommende derfor frifinnes. Hvis møtet skal foregå hjemme hos den voksne kan en frivillig tilbaketreden bare tenkes ved at den voksne avlyser avtalen før barnet møter opp. Et eksempel på straffbart forsøk finner vi i RT-1939 890. I denne dommen ønsket tiltalte å lokke med seg et barn opp på et loft for å begå et seksuelt overgrep. Gjerningspersonen ble avskåret fra å fullbyrde handlingen ved at en tredjeperson grep inn og tok barnet med seg. Dette vil imidlertid rammes av forsøk på alvorligere overtredelse enn etter strl. §306.

2.5.5 Utjenlig forsøk

Utjenlig forsøk er handlinger som er av slik art at skade umulig kan voldes. Hensikten med å straffe for utjenlig forsøk er å ramme gjerningspersonens onde vilje. Det vil si i situasjoner hvor gjerningspersonen har en hensikt og et ønske om å begå et lovbrudd, men hvor det ikke foreligger en objektiv fare for fullbyrdelse.⁶⁰

I dom avsagt i Frostating Lagmannsrett, heretter referert til som “Karen-saken”, ble tiltalte dømt for forsøk på overtredelse av straffeloven §306, jf. §16.⁶¹ Den 63 år gamle mannen hadde gjennom chat på et nettsted kommet i kontakt med en person som utga seg for å være ei 14 år gammel jente ved navn “Karen”. I virkeligheten ble brukeren disponert av en voksen mann fra Barnas Trygghet, som søkte å avsløre personer han oppfattet som pedofile. Partene utvekslet et høyt antall meldinger over en to ukers periode, før det ble inngått en avtale om at den tiltalte skulle komme på besøk til “Karen” for å ha seksuell omgang med henne. På den

---

⁵⁸ Steinar Fredriksen, lovbrudd, skyld og straff: hovedlinjer i alminnelig strafferett, Oslo 2016 s, 110-113

⁵⁹ Steinar Fredriksen, lovbrudd, skyld og straff: hovedlinjer i alminnelig strafferett, Oslo 2016 s, 116

⁶⁰ NOU 1992:23, pnkt 4.5

⁶¹ Frostating lagmannsrett, sak 16-106879

aktuelle dagen tok tiltalte både fly og tog for å komme seg til møtstedet, som fant sted på en campingplass. På møtstedet ble den 63 år gamle mannen forøvrig møtt og konfrontert av to medlemmer fra Barnas Trygghet, før han ble overlevert til politiet.

Det heter i domsavgjørelsen at den tiltalte ikke lyktes i sin handling fordi personen han hadde avtalt møtet med, i realiteten var en voksen mann. På bakgrunn av dette fastslo Lagmannsretten at det ikke forelå en fullbyrdelse av bestemmelsen. Lagmannsretten fant det likevel aktuelt å domfelle tiltalte for forsøk på overtredelse av strl. §306, jf. §16. I dette tilfellet var det aldri snakk om at et reelt barn og handlingen anses derfor å være av slik art at skade umulig kunne oppstå. Tiltalte hadde en lang reisevei til møtstedet og dermed god tid på å frivillig avstå fra overtredelsen, noe han likevel ikke gjorde. På bakgrunn av dette og sett i lys av hans opptreden under meldingsutvekslingen, konkluderte retten med at tiltalte utvilsomt ville ha gjennomført både møtet og overgrepene dersom Karen faktisk var ei jente på 14 år. Det ovennevnte faktum styrker gjerningspersonens forsett ytterligere og gjenspeiler hans onde vilje og sterke ønske om å fullbyrde lovbruddet.

2.6 Politiets etterforskning av strl. §306 og utfordringer med Barnas Trygghets metoder i den private rettshåndhevingen.

Barnas Trygghet har med tiden blitt en kjent virksomhet blant store deler av befolkningen. Overgrep mot barn er et tema som vekker sterke følelser hos mange, og medlemmene i Barnas Trygghet krediteres av publikum for sin innsats mot de pedofile. Virksomheten settes i kontrast til politiets arbeid på feltet, som fremstilles som nesten fraværende i forhold. Gruppen hevder selv at deres arbeid avskrekker pedofile fra å foreta seg ulovlige handlinger, samt at de øker fokus på området og bevisstgjør lovgiver om mangler i lovgivningen.⁶² Sett fra et bredere perspektiv vil slike private virksomheter være problematisk. Dersom samfunnet skulle hatt interessegrupper som håndhevet loven på hvert et felt, ville rettssikkerheten svekkes betraktelig og politiet mistet sin autoritet på området.

Vi skal nå se nærmere på utfordringen med privat håndhevelse i lys av politiets etterforskning. Vi skal her kort gjøre rede for hvem som i utgangspunktet skal foreta etterforskning før vi drøfter hvilke konsekvenser privat rettshåndhevelse har for politiets

---

⁶² Se hjemmesiden til Barnas Trygghet: <https://barnastrygghet.no/>

etterforskning. Videre så skal vi se på hvordan rettssikkerheten til gjerningspersonene blir ivare tatt som følge av den private rettshåndhevingen.

2.6.1 Politiets etterforskning av strl. §306

Siden internett har blitt en stor del av barnas virkelighet er politiet nødt til å være i stand til å håndtere slike oppgaver. Etter straffeprosessloven⁶³ § 225 er det politiets jobb å iverksette og utføre etterforskning. Dette kan foretas når det er rimelig grunn til å undersøke om det foreligger et straffbart forhold, jf. strpl. §224. Med ”rimelig grunn” menes at man må ha en saklig begrunnelse og at forholdet ikke er av en bagatellmessig art.⁶⁴ Seksuelle overgrep mot barn er alvorlige forhold og kan medføre store konsekvenser for de barna som utsettes for dette. På slik måte er ikke disse forholdene bagatellmessig og det vil i de aller fleste tilfellene være rimelig grunn til å etterforske. Det fremgår videre av Riksadvokatens rundskriv at misbruk og overgrep av barn på internett er en prioritert sakstype.⁶⁵

I tilfelle av strl. §306 skjer avtalen som tidligere nevnt ofte ved kommunikasjon på internett, nærmere bestemt på chattesider. Det kan være utfordrende for politiet å oppdage saker av slik art, særlig hvis de foregår på lukkede sider som epost eller direktemeldinger. Dette byr på utfordringer til politiet, da overvåkning av internettsider er ressurskrevende og ofte krever spesialkompetanse og mye tid. Politiet er derfor ofte avhengige av at forholdene blir oppdaget og anmeldt av fornærmede selv, dens foresatte eller andre voksne. Kontaktetableringen mellom den voksne og barnet bærer forøvrig ofte preg av hemmelighet og diskresjon. Barnet bearbeides til å tro at relasjonen med den voksne er særegen og spesiell, eller den kan være skambelagt. Dette er to faktorer som kan vanskeliggjøre foreldres evne til å oppfatte relasjonen.⁶⁶

I en høring la Kripos og det nasjonale statsadvokatembetet frem argumentasjon på at man har behov for utradisjonelle metoder for å styrke rettsvernet og forebygge overgrep mot barn. Departementet foreslo imidlertid ingen nye etterforskningsmetoder i håndhevingen til strl. §306. Siden strafferammen til bestemmelsen er på 1 år gir det adgang til tvangsmidler som

---

⁶³ Lov 22.mai 1981 nr. 25. Lov om rettergangsmåten i straffesaker (straffeprosessloven), heretter omtalt strpl.

⁶⁴ Riksadvokatens rundskriv 22. desember 1999 (3/1999) pkt. III

⁶⁵ Riksadvokatens rundskriv nr. 1/2016. Mål og prioriteringer for straffesaksbehandlingen i 2016 – politiet og statsadvokatene, Oslo 2016, s. 7

⁶⁶ Ot.prp (2006-2007) s. 11

pågrepelse, ransaking og skjult fjernsynsovervåkning på offentlig sted. Politiet har også mulighet til å overvåke chattersider som er åpne, som er viktig i etterforskning av slike saker⁶⁷

Et eksempel på politiets arbeid etter strl. §306 er i dom avsagt i Oslo Tingrett i 2012.⁶⁸ I denne dommen utga en politibetjent i Kripos seg for å være en jente ved navn “Therese13år” på internett. Gjennom denne brukeren chattet han over en gitt tidsperiode med en 70 år gammel mann, hvor det hele resulterte i et møte. Metoden har klare likhetstrekk med metodene Barnas Trygghet anvender. Forskjellen er imidlertid at rettssikkerheten til borgeren her i større grad ivaretas, bare ved at politiet foretar etterforskningen. Vi kommer ikke til å problematisere politiets eventuelle bruk av provokasjonstilsnitt i saken.

Når politiet skal ta i bruk tvangsmidler mot en mistenkt eller siktet forutsettes det at inngrepet er forholdsmessig og at det foreligger tilstrekkelig grunn, jf. strpl. §170a. Det kan tenkes at beslutningsprosessen i avgjørelsen av om det foreligger grunnlag for pågrepelse i de aktuelle sakene vil kunne fremskyndes, og dermed forstyrres, når de baseres på handlinger fremprovosert av Barnas Trygghet.

2.6.2 Rettssikkerhet

Norge som rettsstat har en plikt til å sikre at den siktede får en straffeforfølgning som er på en slik måte at den sikrer hans rettssikkerhet. Dette innebærer blant annet at den siktede får de rettigheter han har krav på og at alle inngrep som foretas overfor han er nedfelt i lov. Disse rettighetene skal verne om at borgerne ikke blir utsatt for urimelig inngrep og sørge for at prosessen blir forutsigbar og rettferdig.⁶⁹ Rettsvernet er ment å beskytte det enkelte individ mot overtramp ikke bare fra myndighetene, men også fra andre borgere.⁷⁰ Norges forpliktelser overfor Den Europeiske Menneskerettighetskonvensjonen (EMK)⁷¹ innebærer en rekke rettigheter, blant annet så fremgår det av EMK artikkel 8 at enhver har rett til respekt for sitt

---

⁶⁷ Ot.prp. nr. 18 (2006-2007) pnkt. 3.13.

⁶⁸ Oslo Tingrett, sak 12-111028

⁶⁹ Ot.prp. nr. 18 (2006-2007) s.10.

⁷⁰ Bernt., J.F., Double (1998): Vitenskapsfilosofi for jurister, s. 21

⁷¹ Europarådets konvensjon om beskyttelse av menneskerettighetene og de grunnleggende friheter (1950). Heretter omtalt EMK.

privatliv. Dette viktige prinsippet skal ivareta borgernes fysiske integritet, samt deres ære og omdømme.⁷²

Avslutningsvis så skal vi gjøre rede for noen rettslige prinsipper og rettssikkerhetsgarantier, samt drøfte hvordan disse ivaretas, eventuelt hvordan de ikke ivaretas under den private rettshåndhevingen.

2.6.2.1 Objektivitetsprinsippet

Et viktig prinsipp når det kommer til ivaretagelsen av rettssikkerhetsgarantiene er objektivitetsprinsippet, jf. strpl. §226, 2. ledd. Dette prinsippet handler om at politiet gjennom etterforskningen skal undersøke alle sider av saken, det vil si både det som taler i mot og det som taler til fordel for mistenkte. For å unngå å bli usaklig eller partisk skal politiet derfor være objektiv og nøytral i sin etterforskning.

Seksuelle overgrep mot barn vekker sterke følelser hos mange, som eksempelvis avsky og sinne. Noen av medlemmene til Barnas Trygghet har selv blitt utsatt for seksuelle overgrep da de var barn. Dette er faktorer som utfordrer objektiviteten i deres arbeid, ettersom at de kan tenkes å være farget av tidligere hendelser og dermed bare søke etter informasjon som taler i mot mistenkte. Med tanke på at Barnas Trygghet er en interessegruppe og at medlemmene av gruppen ikke har utdanning på feltet, vil handlingene deres derfor lettere bære preg av subjektivitet og partiskhet. I dokumentaren “Innafor” gjenspeiler dette seg i måten medlemmene fra Barnas Trygghet møter “gjerningspersonene” på.

2.6.2.2 Uskyldspresumsjonen

Et annet viktig rettslig prinsipp er det som kalles uskyldspresumsjonen. Det fremgår av Grunnloven og EMK at individet er uskyldig frem til skyld er bevist etter loven⁷³. For å dømmes etter loven skal den tiltaltes skyld kunne bevises utover enhver rimelig tvil. Dette for å hindre at personer dømmes for lovbrudd de ikke har begått og for å unngå at de utsettes for unødvendig ulempe eller mistanke.⁷⁴ I praksis så videreføres dette prinsippet i strpl. §226, 3.ledd, hvor det fremgår at politiets etterforskning skal gjennomføres så raskt som det lar seg gjøre.

---

⁷²Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) punkt 5.14.1.1

⁷³Kongeriket Norges Grunnlov §96, 2. ledd

⁷⁴Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen av 4. november 1950 art 6 nr. 2 og FNs internasjonale konvensjon om sivile og politiske rettigheter av 16. desember 1962 art 14 nr. 2.

Barnas Trygghet sine metoder kan sies å stride med uskyldspresumsjonen på ulike måter. Konfrontasjonene av de voksne foregår i det offentlige rom, ofte på plasser hvor det oppholder seg store folkemengder. Medlemmene fra Barnas Trygghet er ofte ikledd klær og tilbehør med gruppens logo på, noe som gjør det enkelt for publikum å kjenne igjen situasjonen og trekke knytninger om formålet. Dette innebærer at den voksne allerede på møtestedet kan bli gjenkjent og dømt av de som observerer hendelsen. I etterkant av konfrontasjonene publiseres videoopptakene på åpne sider på internett, tilgjengelig for alle og enhver. Som resultat av de ovennevnte faktorer har det ved flere anledninger i disse sakene blitt gjort kjent for offentligheten hvem “gjerningspersonene” er, dette etter at de har blitt gjenkjent av tilskuere på stedet eller på videoopptak. Dette kan medføre store sosiale konsekvenser og tap for de det gjelder, selv før saken er etterforsket og behandlet i retten. Ut i fra dette så kan man si at Barnas Trygghets metoder fungerer som en slags sosial straff.

I “Karen-saken” drøftet lagmannsretten måten Barnas Trygghet utførte sin virksomhet på. Lagmannsretten uttrykte sterk misbilligelse ovenfor gruppens private rettshåndheving og det faktum at de publiserte videoen av tiltalte før saken var ferdig etterforsket av politiet og sendt til domstolene. Publisering av videoen skjedde på samme dag som konfrontasjonen. Med bakgrunn i det ovennevnte diskuterte retten også om straffen skulle bli betinget med tanke på de konsekvensene uthengingen hadde ført til for den tiltalte i saken. De dramatiske personlige konsekvensene for “tiltalte” var at han ble separert med kona og måtte flytte inn i en bobil, samt at han mistet all kontakt med sin familie, herunder barn og barnebarn.

Dersom det viser seg at vedkommende på noen punkt er uskyldig har han blitt utsatt for en stor ulempe som kunne vært unngått hvis politiet hadde overtatt etterforskningen. Politiet skal operere på en måte som skal ivareta mistenktes integritet og skåne de for unødvendig tap. Når den enkelte borger “straffer” personer som begår seksuallovbrudd, strider dette mot at Norge er en rettsstat og at det er domstolene som idømmer straff. På grunn av dette strider Barnas Trygghet sine metoder med uskyldspresumsjonen.

2.7.2.3 Privat rettshåndheving

Privat rettshåndhevelse defineres slik: *”Privat rettshåndhevelse foreligger når privatpersoner selv forfølger krav overfor et rettssubjekt. Et rettssubjekt kan være en annen borger”*.⁷⁵

I politiloven⁷⁶ § 26, 1.ledd står det følgende:

“Det er forbudt for andre enn politiet å organisere eller delta i privat virksomhet som har som formål å opprettholde offentlig ro og orden eller drive andre former for alminnelig rettshåndhevelse på offentlig sted”.

Ikrafttreddelsen av pl. §26 var et resultat som kom av mangelen på nøytralitet og objektivitet under privatpersoners rettshåndheving. Argumentene for at slik privat virksomhet skal være lov er at politiets prioriteringer og manglende ressurser setter begrensninger for håndhevelsen.⁷⁷ Hovedargumentene som ligger til grunn for oppstarten av Barnas Trygghet som privat organisering er blant annet deres synspunkt om at politiets arbeid ikke strekker til i forebyggingen av overgrep mot barn. Etter forarbeiderne til §26 var det viktig å finne en bestemmelse for å forhindre at privatpersoner oppretter maktapparat som kan føre til overgrep overfor andre borgere, og som på noen måte fratrar det offentlige den fulle styring av rettshåndhevelsen.⁷⁸ Spørsmålet blir her om Barnas Trygghet virksomhet er av slik art som tilhører den ulovlige private rettshåndhevingen.

Barnas Trygghet består av privatpersoner som konfronterer borgere som de mistenker vil begå seksuelle overgrep, samtidig som de henger vedkommende ut på offentlig sted og publiserer en film om dette. Dette kan medføre overgrep overfor andre borgere ved at de som mistenkes for dette blir sosialt uthengt. Organisasjonens samarbeid med politiet er begrenset. Barnas Trygghet tar kontakt med politiet i det de møter og konfronterer den “mistenkte”, slik at politiet skal komme og pågripe vedkommende. Politiet befinner seg i disse tilfellene i et etisk grenseland, hvor de på den ene siden er nødt til å reagere på informasjonen de mottar, mens de på den andre siden sender ut signaler om at Barnas Trygghets metoder er innenfor lov. Under slike omstendigheter er det ikke politiet som har den fullstendige styring over håndhevelsen.

---

⁷⁵ NOU: 2003:15 pnkt. 16.3.2

⁷⁶ Lov 4.august 1995 nr. 53 Lov om politiet, heretter omtalt pl.

⁷⁷ Aukrust, Magnar. (2009, 14. februar). Borgervern. I Store norske leksikon. Hentet 12. mars 2018 fra <https://snl.no/borgervern>.

⁷⁸ Ot.prp. nr. 22 (1994-1995) pnkt. 8.1

I forarbeidene til pl. §26 drøftes det hvorvidt bestemmelsen innebærer forbud for slike private virksomheter som driver med politilignende aktiviteter på et offentlig sted. Politilignende aktiviteter kan være konfrontasjoner av personer angående straffbare forhold.⁷⁹ Dette er noe Barnas Trygghet foretar seg.

Privat vaktvirksomhet, slik som ordensvaktjenester, faller utenfor denne bestemmelsen, jf. pl. §26, 2.ledd. Barnas Trygghet inngår ikke i betegnelsen, men vi finner likevel momentene i de strenge føringene for privat vaktvirksomhet relevant for vår drøftelse. Det fremgår av forarbeidene at arbeidet deres må være av defensiv karakter og ha som siktemål å kontrollere, observere og rapportere eventuelle lovbrudd til politiet. Det står også at konfrontasjoner med lovbrutere bør unngås.⁸⁰ Barnas Trygghet arbeid strider veldig imot dette, da det ikke kan sies å være av defensiv karakter, samt at de konfronterer gjerningspersonen om forholdet. Politiet har gjennom NRK uttrykt bekymring for at det skal oppstå voldshendelser som følger av konfrontasjonene som Barnas Trygghet operer med.⁸¹ De virksomhetene som har lov til å foreta privat rettshåndheving har veldig strenge føring for måten det skal gjøres på. Når arbeidet til Barnas Trygghet også bryter med disse føringene er det ihvertfall kritikkverdig at de får fortsette på denne måten.

3 Avslutning

I denne oppgaven har vi klarlagt de objektive og subjektive vilkårene i gjerningsbeskrivelsen i strl. §306 ved bruk av juridisk metode. Vi har blitt kjent med at de objektive vilkårene i bestemmelsen i seg selv er forholdsvis hverdagslige handlinger, men som sett i sammenheng med den subjektive skyld blir straffbare. Det at dagens samfunn i stadig økende grad preges av digitalisering og internettbruk har ført til at politiet ikke lengre bare har én verden å opprettholde ro og orden i, men to. Dette medfører flere utfordringer for politiet, både med tanke på kompetanse og ressurser. Vi har i besvarelsen sett at saker som omhandler strl. §306 kan være ressurskrevende og vanskelige både å oppdage og etterforske. Som resultat av sin

---

⁷⁹ Ot.prp. nr. 22 1994-1995 pnkt. 8.1

⁸⁰ Ot.prp. nr. 22 (1994-1995) kapittel 5, kommentar til §26.

⁸¹ Se video hentet fra (nrk.no): <https://www.nrk.no/norge/barnas-trygghet-vil-endre-kontroversielle-videometoder-i-pedofiljakten-1.13810532>

private organisering har Barnas Trygghet bidratt til et antall domfellelser på området, samtidig som at deres arbeid har ført lys på et problem. Likevel så har vi sett at slik privat engasjement ikke er helt uproblematisk og kan føre til svekket rettssikkerhet. Til tross for at det enda foreligger et fåtall dommer på området, så er det et klart behov for et vern som sikres i strl. §306. Vi ser fram til å følge med strl. §306 videre fremover.

4 Referanseliste

Lover:

Alminnelig borgerlig Straffelov 22. mai 1902 nr. 10 (straffeloven).

Lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff (straffeloven).

Europarådets konvensjon om beskyttelse av menneskerettighetene og de grunnleggende friheter (1950). (EMK)

De forente nasjoners internasjonale konvensjon om sivile og politiske rettigheter (1966). (FNs SP)

Lov 17. mai 1814 Kongeriket Norges Grunnlov. Kriminalloven, Lov 20. august 1842 angaaende Forbrydelser. (Grunnloven)

Lov 22.mai 1981 nr. 25 Lov om rettergangsmåten i straffesaker (straffeprosessloven).

Lov 4. August 1995 nr. 53 Lov om politiet (politiloven).

Lov 21.05.1999 Lov om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett (menneskerettsloven)

Forarbeider og utredelser:

Ot.prp. nr. 18 (2006-2007) Om lov om endringer i straffeloven 1902 mv. (Straffebud om å møte et barn med forsett om å begå seksuelt overgrep mv.)

Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) Om lov om endringer i strl. 20. Mai 2005 nr. 28.

Ot.prp. nr. 28 (1999-2000) Om lov om endringer i straffeloven mv. Seksuallovbrudd

Ot.prp. nr. 22 (1994-1995) Om lov om politiet.

NOU 1991:13. Seksuelle overgrep mot barn – straff og erstatning.

NOU 1992:23 Ny straffelov – Alminnelige bestemmelser.

NOU 2003:15 Fra bot til bedring.

Juridisk litteratur:

Andenæs, Johs. *Alminnelig Strafferett*, 5. utg. v/Magnus Matningsdal og Georg Fredrik Rieber-Mohn, Oslo, 2004

Bernt, Jan Fridthjof & Doublet, David, *Vitenskapsfilosofi for jurister* (Bergen: Fagbokforlaget, 1998).

Boe, Erik Magnus, *Grunnleggende juridisk metode: En introduksjon til rett og rettstenkning*, 3. utgave, (Oslo: Universitetsforlaget 2012)

Fredriksen, Steinar: *Lovbrudd, skyld og straff: Hovedlinjer i alminnelig strafferett* (Oslo 2016).

Fredriksen, Steinar: *Norm, skyldkrav og straffetrussel*. (Oslo Gyldendal 2017).

Slettan, Svein og Toril Marie Øie. *Forbrytelse og straff*, Bind I, Oslo, 2001

Andre kilder:

Arbeidsgruppe (2007). *Forebygging av internettrelaterte overgrep mot barn*. Oslo: Regjeringen, s. 10:

https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kilde/jd/nyh/2007/0012/ddd/pdfv/305458-faremo-rapport_30.1.2007.pdf

Aukrust, Magnar. (2009, 14. februar). Borgervern. I Store norske leksikon. Hentet 12. mars 2018 fra <https://snl.no/borgervern>.

Hjemmesiden til Barnas Trygghet:

<https://barnastrygghet.no/>

Rettsdata.no

Riksadvokatens rundskriv 22. desember 1999 (3/1999): *Etterforskning*.

Riksadvokatens rundskriv nr. 1/2016. *Mål og prioriteringer for straffesaksbehandlingen i 2016 – politiet og statsadvokatene* (Oslo 2016)

Video hentet fra nrk.no om dokumentaren ”Innafor” :

https://www.nrk.no/video/PS*MDDP12100117 (sist vist 7.jan.2018)

Video hentet fra (nrk.no):

<https://www.nrk.no/norge/ barnas-trygghet -vil-endre-kontroversielle-videometoder-i-pedofilijakten-1.13810532>

Dommer:

Høyesterett:

Rt.1933 s.995

Rt.1939 s. 890

Rt. 1951 s.657

Rt.2005 s.833

Rt. 2006 s.1203 og s.431

Rt. 2007 s.1203

Lagmannsrett:

LH-2010-166827

LF-2016-106879

Tingrett:

Oslo tingrett (2012) sak 12-111028

Oslo tingrett (2017) Sak 17-152875